

Ustavni sud Crne Gore, u Prvom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama, u sastavu: sudija Dragana Đuranović, predsjednica Vijeća i sudije Snežana Armenko i Momirka Tešić, članice Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 48 tačka 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, br. 11/15), na sjednici Vijeća od 23. novembra 2023. godine, donio je

O D L U K U

ODBIJA SE ustavna žalba.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. D.B., iz B., koju zastupa punomoćnik S.B., advokat iz B., podnijela je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv presude Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 832/19, od 23. maja 2019. godine, zbog povrede prava iz odredaba čl. 19 i 32 Ustava Crne Gore i člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

2. U ustavnoj žalbi je, u suštini, navedeno da postoji neusaglašenost u primjeni Odluke o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom u odnosu na Zakon o crnogorskom državljanstvu u dijelu pravilne primjene zakonskih normi i zabrane derogiranja zakona, kao pravne norme višeg pravnog ranga; da iz neujednačene sudske prakse proizilazi povreda načela zabrane diskriminacije kao i povreda prava na pravično suđenje i suđenje u razumnom roku; da je upravni spor trajao skoro dvije godine od podnošenja tužbe do donošenja presude, što predstavlja povredu prava na suđenje u razumnom roku na štetu tužilje (podnositeljkeustavne žalbe); da je u konkretnom slučaju pogrešno primijenjeno materijalno pravo te da je obrazloženje nepotpuno i nejasno; da je podnositeljka u Crnoj Gori zasnovala porodicu, rodila dvoje djece (državljeni Crne Gore), živi i radi neprekidno 15 godina u Crnoj Gori ali i pored svih ispunjenih uslova i dalje ne dobija crnogorsko državljanstvo, zbog čega su joj uskraćena mnoga prava u smislu Zakona o radu, Zakona o zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti, Zakona o PIO i mnoga druga; da je podnositeljki boravak na neodređeno vrijeme odobren 13. maja 2016. godine; da se prijem u crnogorsko državljanstvo po osnovu braka i porodice ne može izjednačavati sa osnovom isključivo po zakonitom i neprekidnom boravku od 10 godina, jer je članom 11 Zakona propisan rok od 5 godina zakonitog i neprekidnog boravka, a u kontekstu Odluke Vlade, uslov je da prije podnošenja zahtjeva, lice ima odobrenje za stalno nastanjenje, što je u konkretnom slučaju nesporna činjenica; da podnositeljka zakoniti, neprekidni i kontinuirano prijavljeni boravak ima od 2011. godine, tačnije od 14. aprila 2011. godine do danas; da podnositeljka ispunjava sve zakonske uslove za sticanje crnogorskog državljanstva, u smislu odredbe člana 11 Zakona o crnogorskom državljanstvu. Predložila je da se usvoji ustavna žalba, ukine osporena presuda i predmet vrati na ponovni postupak i odlučivanje.

3. U postupku pokrenutom ustavnim žalbom, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava i čl. 68 i 75 Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud, u granicama zahtjeva

istaknutog u ustavnoj žalbi, utvrđuje da li je u postupku odlučivanja o pravima i obavezama podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno ustavno pravo. Za Ustavni sud relevantne su samo one činjenice od čijeg postojanja zavisi ocjena o povredi ustavnog prava.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. Uvidom u osporenu presudu i drugu dostavljenu dokumentaciju, Ustavni sud je utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom predmetu.

5. Rješenjem Ministarstva unutrašnjih poslova, broj 03-UIP-211/16/1392, od 14. avgusta 2017. godine, odbijen je, kao neosnovan, zahtjev za prijem u crnogorsko državljanstvo za lice B. rođ. N.D., rođena 22. maja 1974. godine, opština rođenja B., Republika S., otac R., majka V., rođena V..

Imenovana ne ispunjava uslove u pogledu dužine zakonitog i neprekidnog boravka u Crnoj Gori, jer nema pet godina stalnog nastanjenja prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo.

6. Presudom Upravnog suda Crne Gore, U. br. 8614/17, od 11. aprila 2019. godine, odbijena je, kao neosnovana, tužba tužilje i utvrđeno da svaka stranka snosi svoje troškove spora.

7. Osporenim presudom Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 832/19, od 23. maja 2019. godine, odbijen je, kao neosnovan, zahtjev za ispitivanje sudske odluke.

8. U obrazloženju osporene presude je, u suštini, navedeno da je tužilja dana 5. jula 2016. godine podnijela zahtjev za prijem u crnogorsko državljanstvo po osnovu braka sa crnogorskim državljaninom, da je istoj prvi privremeni boravak u Crnoj Gori odobren od 14. aprila 2011. godine, a od 13. maja 2016. godine ima odobreno stalno nastanjenje u Crnoj Gori.

Saglasno članu 11 st. 1 Zakona o crnogorskom državljanstvu ("Službeni list CG" br.13/08 ... 20/14) lice koje je u braku sa crnogorskim državljaninom najmanje tri godine i zakonito i neprekidno boravi u Crnoj Gori najmanje 5 godina prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo, može steći crnogorsko državljanstvo prijemom, ako ispunjava uslove iz člana 8 st. 1 tač. 1, 4, 5 i 7 ovog zakona, a odredbama člana 11 st. 3 istog zakona propisano je da se zakoniti i neprekidni boravak iz člana 11 st. 1 utvrđuje prema kriterijumima propisanim Odlukom o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom ("Službeni list CG" br. 47/08, 80/08, 30/10 i 56/12), donijetom na osnovu člana 17 Zakona o crnogorskom državljanstvu.

Odredbom člana 2 st.1 Odluke o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom propisano je zakonit boravak u smislu člana 8 st.1 tač. 3 Zakona o crnogorskom državljanstvu ima lice koje na teritoriji Crne Gore boravi po osnovu odobrenja organa državne uprave nadležnog za poslove prebivališta i boravišta prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo i ima između ostalog prebivalište na osnovu Zakona o prebivalištu ("Službeni list CG" br.45/93) i boravak na neodređeno vrijeme (stalno nastanjenje).

Dovodeći u vezu navedene odredbe i činjenicu da tužilja ima odobreno stalno nastanjenje u Crnoj Gori od 13. maja 2016. godine, osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je osporeno rješenje zakonito i za takav zaključak daje dovoljne i jasne razloge, koji navodima podnijetog zahtjeva nijesu dovedeni u sumnju.

Neosnovani su navodi podnijetog zahtjeva kojima se tvrdi da je tužilja odobrenjem stalnog nastanjenja ispunila uslov za prijem u državljanstvo, jer ima stalno nastanjenje najmanje 5 godina prije podnošenja zahtjeva s obzirom da postoji kontinuitet privremenog boravka. Ovo sa razloga što se saglasno članu 82 st. 2 Zakona o strancima ("Službeni list CG" br. 56/14, 28/15 i 16/16) dozvola za stalni boravak može izdati strancu koji je do dana podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole zakonito boravio u Crnoj Gori pet godina na osnovu odobrenog privremenog boravka. Dakle, kako se na osnovu uvjerenja izdatog od strane nadležnog organa broj 18-UPI-264/17/5033, od 1. juna 2017. godine utvrđuje da tužilja ima stalno nastanjenje od 13. maja 2016. godine, to ista ne ispunjava uslov za prijem u crnogorsko državljanstvo u pogledu stalnog nastanjenja najmanje 5 godina, jer zakoniti i neprekidni boravak saglasno navedenoj odluci podrazumijeva stalno nastanjenje.

Bez značaja za drugačiju odluku su navodi navodi podnijetog zahtjeva kojima se ukazuje da je u ovakvim i sličnim slučajevima Upravni sud drugacije odlučivao, pozivajući se na presude tog suda U. br. 1435/15 i U. br. 126/13 jer su istim osporavana rješenja poništena zbog povrede pravila upravnog postupka iz člana 203 st. 2 ZUP-a, dok se presuda U. br. 1527/17 odnosi na upravni spor zbog ćutanja uprave protiv tužene Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE NORME

Ustav Crne Gore

Član 8

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Član 19

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda.

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.

Član 14

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom Konvencijom obezbjeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje rođenje ili drugi status.

IV MJERODAVNO PRAVO

Zakon o crnogorskom državljanstvu („Službeni list Crne Gore”, br. 13/08, 40/10, 28/11, 46/11, 20/14)

Član 8 stav 1 tač. 1, 4, 5 i 7

Crnogorsko državljanstvo prijemom može steći lice, u skladu sa interesima Crne Gore, koje je podnijelo zahtjev i ispunjava sljedeće uslove da:

- 1) je navršilo 18 godina života;
- 3) u Crnoj Gori zakonito i neprekidno boravi 10 godina prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo;
- 4) u Crnoj Gori ima obezbijeđen smještaj i stalan izvor prihoda u iznosu koji mu omogućava materijalnu i socijalnu sigurnost;
- 5) u Crnoj Gori i drugoj državi nije pravosnažno osuđeno na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju dužem od jedne godine za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ili su prestale pravne posljedice osude;
- 7) ne postoje smetnje iz razloga bezbjednosti i odbrane Crne Gore;

Član 11

Lice koje je u braku sa crnogorskim državljaninom najmanje tri godine i zakonito i neprekidno boravi u Crnoj Gori najmanje pet godina prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo, može steći crnogorsko državljanstvo prijemom ako ispunjava uslove iz člana 8 stav 1 tač. 1, 4, 5 i 7 ovog zakona.

Odredbe stava 1 ovog člana odnose se i na lice koje je bilo u braku sa crnogorskim državljaninom najmanje tri godine, a brak je prestao smrću bračnog druga.

Zakoniti i neprekidni boravak lica iz stava 1 ovog člana utvrđuje se prema kriterijumima propisanim aktom iz člana 17 ovog zakona.

Član 17

Kriterijume za uslove iz člana 8 stav 1 tač. 3, 4 i 7, člana 12 i člana 24 stav 1 tač. 5, 6, 7 i 8 ovog zakona utvrđuje Vlada.

Zakon o strancima („Službeni list Crne Gore”, br. 56/14, 28/15 i 16/16)

Član 82 stav 2

Dozvola za stalni boravak može se izdati strancu koji je do dana podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole zakonito boravio u Crnoj Gori neprekidno pet godina na osnovu odobrenog privremenog boravka ili odobrene dodatne zaštite u skladu sa zakonom kojim se uređuje azil.

Odluka o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom („Službeni list Crne Gore”, br. 47/08, 80/08, 30/10)

Član 2 stav 1

Zakoniti boravak, u smislu člana 8 stav 1 tačka 3 Zakona, ima lice koje na teritoriji Crne Gore boravi po osnovu odobrenja organa državne uprave nadležnog za poslove prebivališta i boravišta prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo i ima:

- prebivalište, na osnovu Zakona o prebivalištu i boravištu ("Sl. list RCG", broj 45/93) i ranijih zakona o prebivalištu i boravištu;
- odobren stalni boravak i/ili odobren privremeni boravak u skladu sa zakonom kojim se uređuje boravak stranaca u Crnoj Gori;
- boravak po osnovu priznatog statusa izbjeglice u Crnoj Gori i
- boravak po osnovu priznatog statusa raseljenog lica iz republika bivše SFRJ u Crnoj Gori, na osnovu Uredbe o zbrinjavanju raseljenih lica ("Sl. list RCG", broj 37/92).

V OCJENA USTAVNOG SUDA

9. Ustavni sud je, polazeći od razloga navedenih u žalbi i sadržine prava koja se štite Ustavom i Konvencijom, analizirao osporenu presudu sa aspekta odredaba čl. 8, 19 i 32 Ustava

Crne Gore, člana 6 stav 1 i člana 14 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

10. U ustavnoj žalbi podnositeljka navodi povredu prava iz člana 8 Ustava Crne Gore i člana 14 Evropske konvencije, koji se odnose na zabranu diskriminacije, u vezi sa pravom iz člana 19 Ustava Crne Gore, kojim se garantuje jednaka zaštita prava.

11. Evropski sud za ljudska prava kod utvrđivanja povrede člana 14 Konvencije provodi test opravdanosti razlike u postupanju (test diskriminacije) koji je u svojoj biti, test upoređivanja. Prvo mjerilo testa diskriminacije jeste postojanje uporedivih (analognih) situacija - kod kojih moraju biti precizno određene grupe ili pojedinci koji će se upoređivati radi donošenja zaključka o postojanju različitog postupanja. Iz prakse Evropskog suda proizlazi da na podnosiocu leži teret dokazivanja (burden of proof) da je diskriminisan. Dovoljno je da podnosilac pokaže da je postupanje prema njemu bilo nepovoljnije nego prema nekom drugom u uporedivoj (analognoj) situaciji, a da je ta razlika u postupanju utemeljena na jednoj od zabranjenih osnova.

12. Uvažavajući navedeno, Ustavni sud ocjenjuje da podnositeljka nije dokazala svoje tvrdnje o diskriminaciji po bilo kom osnovu, niti je navela razloge, kojima bi ukazala Sudu da je postupanje prema njoj bilo nepovoljnije nego prema bilo kom drugom u uporedivoj (analognoj) situaciji, a da je ta razlika u postupanju utemeljena na nekom od zabranjenih osnova, u smislu navedene prakse Evropskog suda za ljudska prava.

13. Odredbama člana 19 Ustava Crne Gore jemči se zaštita od arbitrarnog odlučivanja sudova i drugih državnih organa koji vrše javna ovlašćenja, koja se, pored ostalog, zasniva na načelu da nadležni organi u istovjetnim slučajevima jednako odlučuju, odnosno da istovjetna činjenična i pravna stanja ne mogu imati bitno različit pravni ishod.

14. Ustavni sud ukazuje da bi do povrede prava na jednaku zaštitu prava podnositeljke ustavne žalbe došlo samo u slučaju da je sud, u drugom predmetu, u istoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, donio različitu odluku i tako stvorio stanje pravne nesigurnosti na štetu podnositeljke ustavne žalbe, što u ovom predmetu nije slučaj.

15. Ustavni sud nije cijenio navode podnositeljke ustavne žalbe koji se odnose na neujednačenu sudsku praksu Upravnog suda kod predmeta iste činjenične i pravne naravi sa razloga što podnositeljka iste nije dostavila. Osim navedenog, Ustavni sud podsjeća i da nije mjerodavno pozivanje na neujednačenu sudsku praksu suda zasnivajući svoje tvrdnje na odlukama koje nijesu konačne.

16. Ocjena je Ustavnog suda da je nadležni državni organi (Vrhovni sud Crne Gore) određeno i potpuno obrazložio kojim se razlozima vodio pri donošenju osporene odluke, pri čemu u sprovedenom postupku nijesu utvrđene činjenice ili okolnosti koje bi na bilo koji način upućivale na to da je podnositeljka u postupku, koji je prethodio ustavnosudskom postupku, bila diskriminirana po bilo kom ličnom svojstvu.

17. Prema tome, Ustavni sud zaključuje da su navodi podnositeljka ustavne žalbe o povredi prava iz člana 8 Ustava Crne Gore i člana 14 Evropske konvencije, u vezi sa članom 19 Ustava Crne Gore, neosnovani.

18. Ocjenjujući razloge ustavne žalbe sa aspekta odredbe člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije, Ustavni sud je ocijenio da je podnositeljki ustavne žalbe u postupku, koji je prethodio ustavnosudskom, bilo obezbijeđeno pravično suđenje. Osporene odluke donijeli su sudovi ustanovljeni Ustavom i zakonom, koji su postupali u granicama svoje nadležnosti i u propisanom sastavu, dok je postupak proveden u skladu sa zakonskim odredbama.

19. Povredu prava na pravično suđenje podnositeljka ustavne žalbe obrazlaže navodima o pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, pogrešnoj primjeni materijalnog prava kao i nepotpunim obrazloženjem osporenih presuda na štetu podnositeljke.

20. U odnosu na navode podnositeljke ustavne žalbe koji se odnose na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, kao i na pogrešnu primjenu materijalnog prava, Ustavni sud ukazuje da nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redovni sudovi protumačili pozitivno-pravne propise, osim ukoliko ti sudovi krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kada je primjena pozitivno - pravnih propisa bila očigledno proizvoljna ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava i u drugim slučajevima. Očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (*Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24).

21. Pogrešna primjena materijalnog prava može predstavljati povredu prava garantovanog članom 32 Ustava i članom 6 stav 1 Evropske Konvencije, i to u slučaju kada sud ne bi uzeo u obzir propis koji je očigledno mjerodavan ili bi mjerodavan propis pogrešno protumačio, a što bi moglo izazvati sumnju da su osporene odluke donijete proizvoljno, što u konkretnom predmetu nije slučaj.

22. Pravičnost postupka ocjenjuje se na osnovu postupka kao cjeline (*Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68). Princip pravičnog suđenja, takođe, zahtijeva da se sud pozove na određenu pravnu normu, jer pravna osnova presuda ne smije da bude proizvoljna, tj. van konkretnog predmeta.

23. Dakle, pravilnu primjenu materijalnog prava je nadležan da cijeni redovni sud u zakonom propisanom postupku kontrole zakonitosti odluka nižestepenih sudova. Međutim, Ustavni sud nalazi da u određenim situacijama, koje prvenstveno zavise od ustavnopravnih razloga navedenih u ustavnoj žalbi, ima osnova da se u postupku po ustavnoj žalbi povreda prava iz člana 32 Ustava i člana 6 Konvencije cijeni i sa stanovišta primjene materijalnog prava. U tom smislu, zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je u predmetnom upravnom sporu, od

strane Vrhovnog suda Crne Gore, došlo do povrede ili uskraćivanja Ustavom garantovanih prava i da li je primjena materijalnog prava bila proizvoljna.

24. U postupku koji je prethodio ustavnosudskom, utvrđeno je da je predmetni upravni postupak pokrenut zahtjevom tužilje za prijem u crnogorsko državljanstvo od dana 5. jula 2016. godine te da je u vrijeme podnošenja zahtjeva bila državljanka Republike Srbije, da je u braku sa crnogorskim državljaninom počev od 5. juna 2004. godine. Takođe je utvrđeno da joj je prvi privremeni boravak odobren dana 14. aprila 2011. godine po osnovu spajanja porodice, da je redovno produžavala privremeni boravak po navedenom osnovu u narednih pet godina, nakon čega joj je, dana 13. maja 2016. godine, odobren stalni boravak u skladu sa članom 82 stav 2 Zakona o strancima.

25. Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrđenja, redovni sudovi su, nalazeći da tužilja nije ispunjavala uslove iz člana 11 stav 1 Zakona o crnogorskom državljanstvu za prijem u crnogorsko državljanstvo prijemom, tužbu odbili, s pozivom na odredbe čl. 8, 11 i 17 Zakona o crnogorskom državljanstvu, član 82 Zakona o strancima kao i na odredbu člana 2 Odluke o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom. Naime, zakonom o crnogorskom državljanstvu je propisano da lice može steći crnogorsko državljanstvo prijemom, pod uslovom da je, između ostalog, u braku sa crnogorskim državljaninom najmanje tri godine i zakonito i neprekidno boravi u Crnoj Gori najmanje pet godina prije podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo. Utvrđeno je da je tužilja, u vrijeme podnošenja zahtjeva, bila u braku sa crnogorskim državljaninom najmanje tri godine kao i da je u Crnoj Gori imala boravak u skladu sa zakonom u trajanju dužem od pet godina. Međutim, prema navodima sudova, citirana odredba člana 11 stav 3 Zakona o crnogorskom državljanstvu je izričita u određenju da se pojam zakonitog i neprekidnog boravka, u smislu stava 1 tog člana, utvrđuje prema kriterijumima koje određuje podzakonski propis koji donosi Vlada. S tim u vezi, kako je odlukom o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom propisano da se zakonitim boravkom, u smislu odredaba zakona koje uređuju pitanje prijema u crnogorsko državljanstvo, smatra boravak na neodređeno vrijeme (stalno nastanjenje), ali ne i privremeni boravak, to su sudovi zaključili da tužilja ne ispunjava pomenuti uslov za prijem u državljanstvo jer je nesporno da joj je stalno nastanjenje odobreno nepuna dva mjeseca prije podnošenja predmetnog zahtjeva. Dakle, kako se na osnovu uvjerenja izdatog od strane nadležnog organa broj 18-UPI-264/17/5033, od 1. juna 2017. godine utvrđuje da tužilja ima stalno nastanjenje od 13. maja 2016. godine, to ista ne ispunjava uslov za prijem u crnogorsko državljanstvo u pogledu stalnog nastanjenja najmanje 5 godina, jer zakoniti i neprekidni boravak saglasno navedenoj odluci podrazumijeva stalno nastanjenje.

26. Utvrđeno činjenično stanje u konkretnom slučaju, te primjena mjerodavnih odredbi Zakona o crnogorskom državljanstvu, Zakona o strancima te Odluke o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom kao i obrazloženje zauzetog pravnog stava u ovoj pravnoj stvari, predstavljaju ustavnopravno utemeljen osnov za donošenje osporene presude. Osporavajući razlozi istaknuti u ustavnoj žalbi koji se odnose na pitanje zakonitosti rješenja kojim je odlučeno o ispunjenosti uslova za sticanje crnogorskog

državljanstva razmatrani su od strane Vrhovnog suda, koji je u svojoj presudi dao dovoljne, relevantne i ustavno-pravno prihvatljive razloge, koji ne daju povod za sumnju da je bilo proizvoljnosti u bilo kojem segmentu postupka i odlučivanja.

27. Odredba člana 32 Ustava obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke. Istovremeno, međutim, ta ustavna i konvencijska obaveza ne smije biti shvaćena tako da sudovi moraju detaljno odgovoriti na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, odnosno u svojim žalbama ili drugim odgovarajućim podnescima. Pri tome se treba voditi mjerilima dovoljnosti i relevantnosti tih razloga. Koliko će široka biti obaveza suda da u pisanom obrazloženju svoje odluke navede razloge kojima se vodio pri njenom donošenju (mjerilo dovoljnosti) uvijek zavisiti od okolnosti svakog pojedinog slučaja. To je pravilo Europski sud za ljudska prava u Strazburu utvrdio u predmetu *Ajdarić protiv Hrvatske* (br. 20883/09, presuda od 13. decembra 2011. godine).

"34. Takođe, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda koja održava načelo povezano s pravilnim radom pravosuđa (proper administration of justice), u presudama sudova moraju na odgovarajući način (adequately) biti navedeni razlozi na kojima se zasnivaju. Opseg primjene te obaveze davanja razloga može varirati prema naravi odluke i mora se utvrditi u svjetlu okolnosti slučaja (vidjeti predmet García Ruiz protiv Španije [VV], br. 30544/96, stav 26, ECHR 1999-I)."

28. S druge strane, u praksi Evropskog suda za ljudska prava razlozi navedeni u pisanom obrazloženju odluke po pravilu će se smatrati relevantnim ako jasno upućuju na to da sudovi u konkretnom slučaju nijesu proveli procjenu na nerazuman način, da nijesu učinili neku drugu očitu grešku u procjeni, pogrešno procijenili postojanje neke važne činjenice ili pak propustili razmotriti sve relevantne činjenice odnosno propustili uzeti u obzir sve činjenične i pravne elemente koji su objektivno mjerodavni za donošenje odluke, da nijesu odbili provesti dokaze koji bi mogli dovesti do drugačije odluke i pri tome nijesu zanemarili dokaze koje su sudu prezentovale stranke u postupku i sl. Ukratko, razlozi navedeni u pisanom obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte razmatranog slučaja koji su mogli uticati na konačnu odluku suda (mjerilo relevantnosti).

29. Stav je Ustavnog suda da, sve dok su u sudskoj odluci koja se osporava ustavnom žalbom, navedeni dovoljni i relevantni razlozi, kojima se sud rukovodio pri donošenju svoje odluke, a koji su doveli do uvjerenja da je sud stvarno ispitao slučaj i odgovorio na sve bitne navode stranaka, ne može se smatrati da ta odluka ne zadovoljava opšte zahtjeve koji proizilaze iz Ustavom zajemčenog prava na pravično suđenje.

30. Kada je riječ o navodima ustavne žalbe koje se odnose na neusaglašenost Odluke u odnosu na viši pravni akt, odnosno Zakon, Ustavni sud ukazuje da je u nadležnosti Ustavnog suda da odlučuje o saglasnosti drugih propisa i opštih akata sa Ustavom i zakonom, u smislu odredbe člana 149 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore ali ne u postupku po ustavnoj žalbi već u postupku normativne kontrole akata.

31. Shodno navedenom, ocjena je Ustavnog suda da u konkretnom slučaju nije riječ o odluci koja bi se mogla smatrati arbitrarnom, te stoga podnositeljki nije povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje zajemčeno odredbama člana 32 Ustava i članom 6 Evropske konvencije.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 1363/19
23. novembar 2023. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Dragana Đuranović,s.r.